

3. Utläggning och allmän skötsel av fältförsök

3.4 Gränsning

Upprättad: 2009-03-01

Gäller från: 2009-03-01

Allmänt

- Gränsningen har flera syften; att avgränsa parceller från varandra, att avgränsa start- och stoppsträckor i samband med sådd och andra odlingsåtgärder i parcellerna, att möjliggöra körning grensle över parcellerna samt att bestämma skörderutans storlek.
- Parcellernas kortsidor ska avgränsas i alla försök. Avgränsningen av parcellernas längd ska anpassas till de fasta körspår i fältet som försöket är utlagt i.
- Parcellernas långsidor ska avgränsas i försök som är sådda med små radavstånd. Vid stora radavstånd, >30 cm, behövs i allmänhet ingen gränsning.
- Gränsningen måste utföras så att kort- respektive långsidor blir helt parallella. Även små avvikelser kan ge betydande skillnader i skörderesultatet. Om gränsen blir sned måste alla parceller mätas in så att ytan av respektive parcell kan beräknas.
- Storleken ska vara densamma för samtliga parceller i försöket. Eventuella avvikelser i form och storlek måste tydligt anges på fältkortet.

Bredd

- Om försöket är sått med små radavstånd bör avståndet mellan parcellernas långsidor vara ca 20-30 cm.
- Om hela försöket sås med stora radavstånd, > 30 cm, bör avståndet mellan parcellernas långsidor vara detsamma som radavståndet.
- Kortsidorna bör avgränsas med en bredd på ca 20-30 cm
- Det är av största vikt att mellanrummen är lika stora mellan alla parceller. Även små avvikelser kan ge stora utslag i kanteffekter, särskilt i smala parceller.
- Om man har en bred såmaskin kan nettoskördebredden avgränsas genom att man stänger av billar. I så fall ska avstängningen göras minst två billar in från vardera sidan, dvs. först från och med tredje billen.
- Observera att gränserna inte får vara smalare än att körningar med försöksmaskiner kan göras utan att parcellerna skadas av hjulspår. Dessutom måste parcellerna kunna hållas tydligt åtskilda vid skördearbetet.

Tidpunkt

- Gränsningen bör utföras så tidigt som möjligt efter det att grödan har etablerat sig och inte blivit alltför frodvuxen.
- Kontrollera gränserna under växtsäsongen och bättra på vid behov så att de hålls fria från igenväxande gröda och ogräs och så att parcellgränserna tydligt syns i samband med olika

fältarbeten. Var särskilt uppmärksam i försök med vitklöver där plantorna lätt kan sprida sig mellan parcellerna.

Metodik

- Alla försök ska avgränsas i parcellernas kortsidor.
- Vid rutvis sådd ska parcellernas kortsidor gränsas minst 1 meter in från början och slutet av sådraget.
- Gränsningen av långsidorna beror på hur försöket har anlagts. I försök som sås rutvis med portionssåmaskin bestäms parcellernas nettobredd av såmaskinen.
- I försök som utläggs i växande gröda eller som sås enhetligt över hela försöksytan ska de enskilda parcellernas bruttobredder avgränsas. Gränsningen ska utföras längs hela parcellen oavsett om hela parcellbredden skördas eller inte
- Längd och bredd på nettoparcellerna och skörderutans storlek antecknas på fältkortet.

Utförande

- Gränsningen kan utföras kemiskt eller mekaniskt.
- Oavsett vilken metod som används är det viktigt att grödan i försöket inte skadas eller på annat sätt påverkas. All trafik i samband med gränsningen måste ske på utsidan av nettoparcellen.
- En lina spänns upp längs den sträcka som ska gränsas. Gränsningen görs längs linan på utsidan av parcellen så att gränsen kommer utanför nettoparcellen.
- **Gränsning med kemiska medel**
  - Använd en bredverkande herbicid.
  - Använd sidoskydd på sprutan.
  - Tänk på risken för vindavdrift.
  - Håll sprutmunstycket så nära marken som möjligt
  - Se till att gränsningslinan inte kommer i kontakt med grödan i nettoparcellerna då den flyttas.
  - Gå inte i nettoparcellerna med förorenade skor eller med sprututrustningen.
- **Mekanisk gränsning**
  - Tillämpas när det av olika skäl inte är tillåtet eller lämpligt med kemisk gränsning.
  - Användbara redskap är gränsplog, jordfräs, röjsåg eller gräsklippare.